

УДК 347.1

Максим Ткаченко,*ад'юнкт кафедри цивільного права і процесу
Національної академії внутрішніх справ*

ПРИПИНЕННЯ ДОГОВОРУ ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ В ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

У роботі досліджено порядок припинення договору довічного утримання в цивільному праві зарубіжних країн. Обґрунтована необхідність передбачити в Україні на законодавчому рівні додаткові механізми відшкодування набувачеві понесених витрат. Зокрема, пропонується закріпити в законодавстві обов'язкове відшкодування фактичних витрат, понесених набувачем на утримання відчужувача за час дії договору довічного утримання. Визначені перспективні напрями подальших розвідок із досліджуваних питань.

Ключові слова: опіка, піклування, опікування, допомога, спосіб, охорона, забезпечення прав та інтересів, підопічні особи.

Постановка проблеми. Сучасний стан розвитку договору довічного утримання в Європі, Азії, англосаксонській правовій традиції та, зрештою, у пострадянських країнах засвідчує різноманітність у підходах до його наукового вивчення й до його юридичного тлумачення. Компаративний аналіз цих підходів дозволяє оптимізувати пошук моделі вдосконалення цього інституту цивільного права в Україні.

У вітчизняному цивільному законодавстві рух зобов'язального правовідношення, що виникло з договору, закінчується його припиненням. Загальні підстави припинення зобов'язань установлені нормами глави 50 Цивільного кодексу України (далі – ЦК України) [1].

Зобов'язання припиняється частково або в повному обсязі на підставах, установлених договором або законом. Законодавчими підставами припинення зобов'язання є його виконання, проведене належним чином; передання боржником кредиторіві відступного; зарахування зустрічних однорідних вимог; новація; прощення боргу; поєднання боржника й кредитора в одній особі; неможливість виконання; смерть фізичної особи, якщо зобов'язання нерозривно пов'язане з особою; ліквідація юридичної особи.

У статті 755 ЦК України [1] наводяться підстави припинення договору довічного утримання. Відповідно до ч. 1 цієї статті договір довічного утримання може бути розірваний за рішенням суду на вимогу відчужувача або третьої особи, на користь якої він був укладений, у разі невиконання або неналежного виконання набувачем своїх обов'язків, незалежно від його вини; на вимогу набувача договір може бути розірваний із будь-яких підстав. Смерть відчужувача є підставою для припинення договору відповідно до ч. 2 ст. 755 ЦК України [1].

Згідно з ч. 1 ст. 756 ЦК України [1] у разі розірвання договору довічного утримання (догляду), у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням набувачем обов'язків за договором відчужувач набуває право власності на майно, яке було ним передане, і має право вимагати його повернення. Витрати, здійснені набувачем

на утримання та (або) догляд відчужувача, не підлягають поверненню.

Саме з огляду на такі правові підстави та з урахуванням інших особливостей договору (зокрема, тієї особливості, що момент набуття права власності набувача пов'язаний із моментом нотаріального посвідчення договору; неможливості оцінки на момент укладення договору обсягу утримання, що буде надаватися взамін на набуття права власності на майно, передане набувачеві у власність тощо) він характеризується як ризиковий договір [2, с. 131].

З урахуванням доволі суворих правових наслідків для набувача в разі розірвання договору, наразі існує необхідність додаткового аналізу законодавчо закріпленого порядку припинення договору довічного утримання в цивільному праві зарубіжних країн. Порівняльний аналіз підходів до цього питання дозволить більш повно зрозуміти юридичну природу довічного утримання, збагатити наукову думку, а також відшукати шляхи вирішення проблем, які існують в українському законодавстві.

Проблематиці договору довічного утримання присвячені наукові праці О.С. Йоффе, О.М. Великороди, О.І. Дзери, М.С. Долінської, Р.А. Майданика, І.В. Нестерової, І.Й. Пучковської, Р.О. Стефанчука, О.С. Яворської. Однак ступінь розроблення питання припинення договору довічного утримання в цивільному праві зарубіжних країн наразі залишається недостатнім.

Метою статті є дослідження сучасного стану регулювання порядку припинення договору довічного утримання в цивільному праві зарубіжних країн, а також надання пропозицій щодо вдосконалення правового регулювання порядку припинення договору довічного утримання в цивільному праві України.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи законодавство зарубіжних країн, український учений О.М. Великорода виділяє два типи ставлення до договору довічного утримання:

1) *країни, в яких законодавство не виокремлює договір довічного утримання* (ці країни вар-

то розділяти на дві підгрупи, де перша включає держави, в цивільних кодексах яких не згадується інститут довічного утримання, але передбачається довічна рента в грошовій формі (Франція, Іспанія, Австрія, Китай, Філіппіни), а друга підгрупа включає країни, законодавство котрих регламентує ренту й у грошовій, і в натуральній формі (Німеччина, Італія, Квебек (Канада), Вірменія, Азербайджан);

2) *країни, в законодавстві яких договір довічного утримання виділяється в самостійний договірний тип* (Росія, Білорусь, Казахстан, Киргизстан, Молдова, Грузія, Узбекистан, Туркменістан, Таджикистан, Швейцарія, Японія, Угорщина, Польща, Латвія, Естонія). До цієї групи країн належить і Україна [3, с. 39].

Так, у Цивільному кодексі Франції не міститься згадок про договір довічного утримання. Натомість законом визначені основні положення, що стосуються довічної ренти. Договір довічної ренти включено до групи ризикових договорів [4]. При цьому відносини щодо довічного утримання існують на практиці. Зокрема, Л. Жюлію де ла Морандьєр зазначає, що договір довічного утримання – це багато в чому аналогічний установленню довічної ренти різновид договору, через який утрачається право на капітал, але який продовжує приносити дохід особі, що втратила капітал. За цим договором одна особа, одержавши від іншої капітал чи певне майно, зобов'язується протягом життя цієї іншої особи утримувати її, забезпечувати житлом та харчуванням. Цей договір часто трапляється в сільській місцевості й укладається між престарілими родичами та їхніми дітьми [5, с. 336].

Щодо припинення договору довічної ренти, у главі 2 розділу 12 Цивільного кодексу Франції передбачено такі положення [4]:

- особа, на користь якої встановлено довічну ренту, може вимагати розірвання договору в разі неналежного виконання особою, що сплачує ренту, своїх обов'язків;

- несплата рентних платежів не дає права рентоотримувачеві вимагати повернення капіталу або нерухомого майна, яке було ним відчужене на користь платника ренти; натомість рентоотримувач може звернути стягнення на майно боржника з метою отримання суми коштів, достатніх для рентних платежів;

- особа, що сплачує ренту, не може відмовитися від платежів навіть за умови повернення у власність рентоотримувача нерухомого майна та відмови від уже сплаченої ренти; натомість така особа зобов'язана продовжувати сплачувати ренту до кінця життя рентоотримувача;

- утрата цивільних прав рентоотримувачем не призводить до припинення сплати ренти.

У зобов'язальному законі Швейцарії йдеться про договір передавання прав чи майна за умови встановлення довічної натуральної пенсії (ренти) (ст. ст. 521–529). Згідно із законодавством Швейцарії, договір про натуральну довічну ренту зобов'язує кредитора (рентоотримувача) передати боржнику (особі, що виплачує ренту) деяке майно або ж окремі майнові цінності, взамін боржник зобов'язується довічно надавати кредитореві утримання й догляд. Для

дійсності цього договору потрібні його судовий розгляд та затвердження. У разі відчуження нерухомої земельної ділянки рентоотримувач набуває право заставляти її. Особа, котра виплачує ренту, зобов'язана надавати рентоотримувачеві такий догляд, який останній вправі очікувати, виходячи з оцінки переданого майна й з урахуванням звичних для нього умов існування. Окрім цього, рентоотримувач має бути забезпечений житлом, утриманням, а в разі хвороби – необхідним доглядом і медичною допомогою.

Щодо питання припинення договору довічної ренти за законодавством Швейцарії, цей договір може бути оскаржений тими особами, які мають законне право на утримання від кредитора, якщо останній, уклавши договір про натуральну пенсію, позбавив себе можливості виконати свій обов'язок стосовно них. Обидва учасники правочину можуть в односторонньому порядку відмовитися від договору, якщо в результаті порушення обов'язків відносини між ними стали нестерпними або якщо інші суттєві причини надзвичайно утруднюють чи роблять неможливим подальше виконання договору. За таких обставин, окрім повернення предмета договору, винна сторона має відшкодувати іншій стороні збитки. Замість повного припинення договору суддя може відмінити проживання рентоотримувача в будинку особи, що виплачує ренту, і встановити йому довічну грошову пенсію [6, с. 139–140].

Згідно із Цивільним кодексом Польщі [7] інститут довічного утримання передбачає, що оскільки за передавання нерухомості у власність набувач зобов'язався забезпечити відчужувачу довічне утримання, то він зобов'язаний (за відсутності інших умов у договорі) прийняти відчужувача як свого домашнього, надавати йому харчування, одяг, жила приміщення, освітлення, опалення, забезпечити йому належну допомогу й догляд у разі хвороби, а також улаштувати йому за власний рахунок похорон відповідно до місцевих звичаїв. Набувачем майна, за польським Цивільним кодексом, може бути і юридична особа. Передавання нерухомості у власність за договором довічного утримання настає одночасно з її обтяженням правом на довічне утримання. У разі відчуження такого майна набувач несе особисту відповідальність за виконання договору.

Щодо припинення договору довічного утримання, законодавство Польщі залишає можливість для обох сторін (між якими склалися такі відносини, що від сторін неможливо вимагати, щоб вони залишалися одна з одною в непосредній близькості) через суд, на вимогу однієї зі сторін, замінити всі чи деякі обов'язки, що входять до складу довічного утримання, довічною рентою встановленої вартості. І лише у виняткових випадках суд має право за позовом однієї зі сторін розірвати договір довічного утримання [7].

Аналогічно вирішене питання припинення договору довічного утримання в Цивільному кодексі Угорщини: якщо внаслідок поведінки однієї зі сторін утримання відчужувача в до-

машньому господарстві боржника стало неможливим, будь-яка зі сторін вправі вимагати заміни договору утримання на договір довічно-періодичних платежів, а якщо мета договору навіть таким чином не може бути досягнута – припинення договору [8].

Договір довічного утримання за Цивільним кодексом Латвії передбачає, що одна зі сторін передає іншій у грошах чи натурі яку-небудь майнову цінність, за що друга сторона надає першій утримання до тих пір, поки особа, яка приймає утримання, є живою, якщо тільки про тривалість виконання цього обов'язку немає іншої домовленості. Такий правочин може укладатися й на користь третьої особи. Під утриманням, якщо немає іншої домовленості, слід розуміти забезпечення харчуванням, житлом, одягом і доглядом, а якщо особа, яка утримується, є неповнолітньою, то також вихованням і навчанням у школі для отримання обов'язкової освіти. Якщо сторони не вказали розмір утримання в договорі, він визначається судом з урахуванням умов життя особи, що приймає утримання, і того, яке майно було одержане особою, що надає утримання.

Стосовно розірвання договору утримання з вини особи, що надає утримання, передбачено, що особа, яка приймає утримання (або ж її правонаступник) може вимагати повернення переданої майнової цінності, при цьому вона не зобов'язана повертати вартість уже спожитого утримання. За інших обставин розірвання цього правочину особі, яка приймала утримання, повертається передана майнова цінність, а особі, яка надавала утримання, повертається все те, що вона витратила на утримання [9].

За Цивільним кодексом Вірменії, договором довічної ренти може бути передбачена виплата шляхом передання майна, виконання робіт чи надання послуг, які за вартістю відповідають грошовій сумі ренти [10].

Стосовно припинення договору довічної ренти в ЦК Вірменії передбачена можливість розірвання договору довічної ренти виключно на вимогу отримувача ренти в разі суттєвого порушення договору платником ренти. Тоді рентоотримувач має право вимагати від платника ренти викупу ренти або розірвання договору й відшкодування збитків. Якщо під виплату довічної ренти квартира, житловий будинок або інше майно були відчужені безкоштовно, одержувач ренти має право за істотного порушення договору платником ренти зажадати повернення цього майна з урахуванням його вартості в рахунок викупної ціни ренти. Випадкова загибель або випадкове пошкодження майна, переданого під довічну ренту, не звільняють платника ренти від зобов'язання виплачувати її на умовах, передбачених договором довічної ренти [10].

Країни, у законодавстві яких договір довічного утримання виділяється в самостійний договірний тип, репрезентує, зокрема, Російська Федерація. Російські цивілісти зазвичай розглядають цей договір як різновид довічної ренти [11, с. 618–620; 12, с. 151].

Відповідно до норм Цивільного кодексу РФ [13] до договорів довічного утримання застосо-

вуються правила, установлені законодавством відносно договорів довічної ренти з певними особливостями, визначеними в Цивільному кодексі.

За договором довічного утримання одержувач ренти (відчужувач) може передати у власність платника ренти (набувача) тільки жилий будинок, квартиру, земельну ділянку чи іншу нерухомість. Розмір обсягу утримання на місяць не може бути менший за 2 мінімальні заробітні плати, установлені урядом. У договорі довічного утримання в Росії можна передбачити можливість заміни утримання виплатою платежів у грошовій формі на період життя громадянина [13].

Положеннями ст. 605 ЦК РФ [13] установлені такі умови припинення договору довічного утримання:

- зобов'язання довічного утримання припиняється у зв'язку зі смертю одержувача ренти;
- у разі істотного порушення платником ренти своїх зобов'язань одержувач ренти має право вимагати повернення нерухомого майна, переданого в забезпечення довічного утримання, або виплати йому викупної ціни на умовах, установлених положеннями ЦК РФ. При цьому платник ренти не вправі вимагати компенсації витрат, понесених у зв'язку з утриманням одержувача ренти.

Аналогічно регламентується порядок припинення договору довічного утримання цивільними кодексами Киргизстану, Білорусі, Казахстану, – оскільки зазначені країни вдалися до прямої рецепції російських законоположень стосовно цього виду правочину.

У Цивільному кодексі Таджикистану від 30.06.1999 р. закріплені положення, згідно з якими сторони можуть відмовитися від договору довічного утримання, якщо стосунки сторін стали нестерпними або якщо з інших вагомих причин продовження договору надзвичайно утруднене. За таких обставин передане за договором майно повертається одержувачу утримання (відчужувачу), а витрати платника ренти (набувача) не відшкодовуються, якщо, звісно, договором не передбачене щось інше [14].

Цивільним кодексом Узбекистану [15] закріплено можливість відчуження житлового будинку або квартири за умови довічного утримання. За договором відчуження житлового будинку (частини будинку) або квартири за умови довічного утримання одна сторона (набувач) зобов'язується надавати іншій стороні, яка є непрацездатною за віком або за станом здоров'я (відчужувачу), довічне матеріальне забезпечення в натурі (у вигляді житла, харчування, догляду й необхідної допомоги), а відчужувач зобов'язаний передати у власність набувача житловий будинок (частину будинку) або квартиру. Якщо набувач житлового будинку (частини будинку), квартири не виконує свої обов'язки за договором відчуження житлового будинку (квартири) з умовою довічного утримання або виконує їх неналежним чином, відчужувач може вимагати заміни утримання періодичними платежами

або розірвання договору. Договір відчуження житлового будинку (квартири) з умовою довічного утримання може бути розірваний на вимогу набувача, якщо внаслідок незалежних від нього обставин його матеріальне становище змінилося в такій мірі, що він не може надавати відчужувачу утримання, або якщо відчужувач відновив свою працездатність. У такому разі будинок (частина будинку, квартира) має бути повернутий відчужувачу. У разі розірвання договору відчуження житлового будинку (квартири) з умовою довічного утримання на вимогу відчужувача набувач має право вимагати відшкодування понесених ним витрат на утримання відчужувача та будинку (частини будинку), квартири за час дії договору [15].

У Цивільному кодексі Молдови договір довічного утримання (договір відчуження майна з умовою довічного утримання) регламентується статтями 839–846 [16]. Що стосується порядку припинення договору довічного утримання, то право на дострокове його розірвання надає обома сторонам такого договору. При цьому розірвання договору за ініціативою вигодонабувача утримання (тобто особи, яка перебуває на утриманні) можливе тоді, коли набувач (особа, яка здійснює утримання) неналежним чином виконує взяті на себе зобов'язання. Набувач може ініціювати припинення договору через неможливість виконання договірних зобов'язань унаслідок обставин, які від нього не залежать. У разі розірвання договору відчуження майна з умовою довічного утримання вигодонабувачем утримання він має право вимагати або повернення речі, або сплати її вартості. Вартість утримання, здійсненого набувачем, не підлягає відшкодуванню. У разі смерті набувача його права й обов'язки переходять до спадкоємців [16].

Грузинський цивільний кодекс [17] дозволяє сторонам самостійно визначати, яке майно може бути відчужене і яку конструкцію договору (реальну чи консенсуальну) вони виберуть. Довічне утримання може бути встановлене в грошовому або натуральному вигляді. Договір укладають у простій письмовій формі, а за умови відчуження нерухомого майна нотаріально посвідчують. Годувальник (набувач), за грузинським цивільним правом, може відчужувати, заставляти чи іншим чином обтяжувати передане йому майно, але тільки за наявності письмової згоди відчужувача. Надання довічного утримання може бути оскаржене іншими особами, які мають законне право на одержання утримання від годувальника (набувача), але не змогли його отримати, оскільки годувальник (набувач) надає довічне утримання за договором. Сторони можуть відмовитися від договору довічного утримання, якщо внаслідок порушення договірних зобов'язань взаємовідносини сторін стали нестерпними або якщо з інших вагомих причин продовження договору надзвичайно утруднене чи неможливе. При цьому передане за договором майно потрібно повернути відчужувачеві, а витрати годувальника (набувача) не відшкодовуються, якщо договором не передбачено інше.

Окремої уваги заслуговує порядок припинення договору довічного утримання за законодавством Японії. За умови отримання боржником капітальної грошової суми й нехтування обов'язком регулярної виплати певної грошової суми чи іншими обов'язками контрагент може вимагати повернення капітальної грошової суми. Після отримання контрагентом регулярних грошових сум їх загальна сума підлягає поверненню боржникові з вирахуванням відсотків на капітальну суму боргу (п. 1 ст. 691 ЦК Японії). У разі смерті особи, тривалість життя якої є критерієм терміну дії договору довічного утримання, з вини боржника суд може за заявою стягувача або його спадкоємців винести рішення про продовження дії договору протягом розумного періоду часу (п. 1 ст. 693 ЦК Японії). У разі припинення договору до закінчення терміну чергового регулярного платежу грошова сума, що підлягає сплаті, визначається розміром платежу за кожен день (ст. 690 ЦК Японії) [18, с. 121–123].

Висновки

Підсумовуючи отримані результати, звертаємо увагу на той факт, що за цивільним законодавством значної кількості країн витрати, понесені набувачем на утримання та (або) догляд відчужувача за договором довічного утримання, у разі припинення такого договору до моменту його повного виконання не підлягають поверненню. Такий досить суворий правовий підхід має стимулювати набувача добросовісно виконувати свої обов'язки за договором.

Наявність у вітчизняному цивільному законодавстві норми, згідно з якою «в разі розірвання договору в зв'язку з неможливістю його подальшого виконання набувачем із підстав, що мають істотне значення, суд може залишити за набувачем право власності на частину майна, з урахуванням тривалості часу, протягом якого він належно виконував свої обов'язки за договором» (ч. 2 ст. 756 ЦК України [1]), з кращого боку характеризує порядок припинення договору довічного утримання в Україні порівняно з положеннями законодавства інших держав, оскільки така норма спрямована на захист інтересів добросовісних набувачів за договором.

Однак, як абсолютно правильно зазначає О.В. Розгон, за конкретних життєвих обставин режим спільної часткової власності для колишніх сторін договору може бути доволі проблематичним [19, с. 37]. Отже, існує необхідність на законодавчому рівні передбачити й інші механізми відшкодування набувачеві понесених витрат. Одним із таких механізмів, на нашу думку, має стати закріплення в законодавстві обов'язкового відшкодування фактичних витрат, понесених набувачем на утримання відчужувача за час дії договору довічного утримання в разі його припинення до моменту повного виконання.

За цих умов перспективним напрямом подальших розвідок слід вважати дослідження проблем виконання договору довічного утримання.

Список використаних джерел:

1. Цивільний кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 40–44.
2. Яворська О.С. Розірвання договору довічного утримання (догляду) / О.С. Яворська // Університетські наукові записки. – 2014. – № 2. – С. 130–136.
3. Велигорода О.М. Договір довічного утримання : дис. канд. юр. наук : 12.00.03 / О.М. Велигорода. – Івано-Франківськ, 2006. – 193 с.
4. Гражданский кодекс Франции (Кодекс Наполеона) / пер. с франц. В.Н. Захватаев. – Москва-Берлин : Инфотропик Медиа, 2012. – 624 с.
5. Ж. де ла Морандьер. Гражданское право Франции. Том 3. – Перевод и вступ. ст. Е.А. Флейшиц. – М.: Издательство иностранной литературы, 1961. – 748 с.
6. Швейцарский обязательственный закон (30.03.1911 г.): перевод А. Гиппиуса. – М.: Ранион, 1930. – 226 с.
7. Polski kodeks cywilny – 23.04.1964 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://isap.sejm.gov.pl/Download?id=WDU196401600938&type=3>.
8. Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről – 04.01.1959 р. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=95900004.TV.
9. Latvijas Republikas Civillikums // Likumi : oficiālais izdevējs «Latvijas Vēstnesis» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.likumi.lv/doc.php?id=225418>.
10. Гражданский Кодекс Республики Армения [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://www.parliament.am/law_docs/050598HO239rus.html?lang=rus#32-3.
11. Брагинский М.И. Договорное право. Книга вторая : договоры о передаче имущества / М.И. Брагинский, В.В. Витрянский. – М.: Статут, 2000. – 800 с.
12. Крашенинников П.В. Российское жилищное законодательство. Учебное и практическое пособие с приложением основных законодательных актов / П.В. Крашенинников. – М.: НОРМА, 1996. – 272 с.
13. Гражданский кодекс Российской Федерации. Части первая и вторая. С алфавитно-предметным указателем. – М.: НОРМА ИНФРА М, 1998. – 560 с.
14. Гражданский кодекс Республики Таджикистан от 30.06.1999 г. // [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://online.zakon.kz/Document/?doc_id=30447927#pos=83.
15. Гражданский кодекс Узбекистана от 1.03.1997 г. // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://cld.privatelaw.ru>.
16. Гражданский кодекс Республики Молдова от 06.06.2002 г. // [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://lex.justice.md/ru/325085/>.
17. Гражданский кодекс Грузии от 26.06.1997 г. // http://www.jguard.ru/images/attaches/235/GK_Georgia.txt.
18. Вагацума С., Ариидзуми Т. Гражданское право Японии в двух книгах. – Кн. 2; Перевод В.В. Батуренко. – М.: Прогресс, 1983. – 334 с.
19. Розгон О.В. Теоретичні та практичні аспекти виконання договору довічного утримання / О.В. Розгон // Юридичний науковий журнал. – 2016. – № 2. – С. 35–38.

В работе исследован порядок прекращения договора пожизненного содержания в гражданском праве зарубежных стран. Обоснована необходимость на законодательном уровне в Украине предусмотреть дополнительные механизмы возмещения приобретателю понесенных расходов. В частности, предлагается закрепить в законодательстве обязательное возмещение фактических расходов, понесенных получателем на содержание отчуждателя за время действия договора пожизненного содержания. Определены перспективные направления дальнейших исследований по рассмотренным вопросам.

Ключевые слова: опека, попечительство, попечение, помощь, способ, охрана, обеспечение прав и интересов, подопечные лица.

In the work the order of the termination of the contract of lifelong maintenance in the civil law of foreign countries is investigated. The need for legislative level in Ukraine to provide for additional mechanisms for reimbursement of the costs incurred to the acquirer is substantiated. In particular, it is proposed to fix in the legislation mandatory reimbursement of actual expenses incurred by the recipient for the maintenance of the alienator during the lifetime of the contract. Identified promising areas for further research on the issues discussed.

Key words: guardianship, caring, custody, help, method, guard, providing of rights and interests, ward persons.